

Statsråd Bent Høie
Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Kontroll- og konstitusjonskomiteen

Vår dato: 14. januar 2015
Vår ref.:

Deres dato:
Deres ref.:

Bruk av skjønnsmidler til psykososial oppfølging i kommunene etter 22. juli 2011

Kontroll- og konstitusjonskomiteen viser til brev av 25. november 2014 til kommunal- og moderniseringsministeren og til svarbrev av 17. desember 2014 fra helse- og omsorgsministeren.

Komiteen har følgende nye spørsmål:

1. Statsråden skriv i sitt brev til komiteen at han har tillit til at kommunane har etterlevd retingslinjene, og at midlane er brukt til psykososial oppfølging av ramma og berørte etter 22. juli.

Kva er statsråden sin kommentar til Brennpunkt-programmet som hevdar det motsette?

2. For 2013 står 36 millionar av midlane urørt.

Var det mulig å overføra desse slik at kommunane fortsatt kunne søke?

3. I Karasjok er det ikkje semje mellom dei berørte og kommunen om at pengane er brukt til oppfølging. Sjå vedlagt brev frå foreldre i Karasjok og støttegruppas kommentar til Brennpunkt-programmet.

Kva er statsrådendens kommentar til dette?

4. I brevet frå stastråd Høie syner statsråden til at dei ba fylkesmennene om å gjera greie for sin kjennskap til om kommunar som har mottatt skjønnsmidlar til psykososial oppfølging etter 22. juli har brukt desse midlane til andre formål. Denne førespurnaden gjaldt tildeling i 2011 og 2012.

Kva med 2013? Kan statsråden gi informasjon om dette året også?

Med vennlig hilsen
Kontroll- og konstitusjonskomiteen

Martin Kolberg
komitéleder

Vedlegg

Åpent brev til Karasjok kommune v/ rådmann Elfrid Boine.

Berørte foreldre og ungdommer i Karasjok etter 22.juli massakren på Utøya er blitt gjort kjent med administrasjonssjefens rapport om bruk av skjønnsmidler til Karasjok kommune. Rapporten ble lagt frem for formannskapet i Karasjok kommune i uke 47, og er offentlig tilgjengelig.

I Karasjok er det 12 ungdommer som var på Utøya. Alle disse ungdommene kom tilbake i live. Men man overlever ikke et slikt terrorangrep uten å få fysiske eller psykiske sår. Våre ungdommer var i forskjellig grad traumatisert og skadet, og hadde et stort behov for bistand og hjelp. Bistandsbehovet utartet seg forskjellig og i varierende grad. Men felles for alle var at de var utsatt for en opplevelse som manglet sidestykke i deres liv. Vi foreldre ble satt til den største og vanskeligste oppgaven vi har opplevd: Hvordan hjelpe et barn som har opplevd noe så grusomt som en massakre er?

I en slik situasjon er både barn og foreldre i sjokk, og man har nok med å takle sin egen hjemmesituasjon. Å forvente at foreldrene da skulle være klar med konkrete og spesifikke krav til det kommunale hjelpeapparatet er ikke realistisk. Vi trengte å bli oppsøkt flere ganger og få konkrete tilbud om bistand. Den oppsøkende virksomheten fra kommunen må vare over tid. Mediefokus, skolegang, jobb, forhold til søsken og andre familiemedlemmer, rettssak, erstatningskrav, bistand til egne barn i forhold til alt fra primære behov og psykiske reaksjoner, er noen av de utfordringene vi sto overfor. Noen av de berørte har fått god hjelp fra SANKS. SANKS ga tilbud om foreldregruppesamtaler og terapi til de berørte. Men de berørte hadde trengt at kommunen oppsøkte oss og sammen med oss så hva vi trengte. De berørte familiene fikk aldri informasjon om at Karasjok kommune hadde mottatt skjønnsmidler til psykososial oppfølging, og vi ble aldri informert om hvilke tiltak kommunen kunne bistå oss med. Kommunens uttalelser om at vi burde formidle behov til dem, blir helt urimelig. Man kan ikke etterspørre noe man ikke vet om. Men vi vet mye om de utfordringene vi sto oppe i, bl.a:

- Ungdommene etterlyste flere ganger muligheten for å treffes sammen i gruppe for å bearbeide opplevelsene sammen. Dette tilbudet kom aldri fra kommunens hjelpeapparat.
- Mange av oss hadde behov for bistand og hjelp i forbindelse med skolen i tiden etter angrepet og under rettssaken. Vi hadde trengt hjelp med tilrettelegging i forhold til grunnskolen, dette gjaldt både overlevende ungdommer og deres søsken. Mange av oss har aldri mottatt tilbud om hjelp til dette, og opplevde heller ikke at skolen henvendte seg til oss med spørsmål om hvordan søsken hadde det etter angrepet.
- I den akutte fasen hadde mange av oss behov for hjelp til helt konkrete gjøremål i hjemmet. Vi hadde trengt hjelp til å få dagliglivet til å fungere, å gi ungdommene den bistanden de trengte. Avlastning og oppfølging av søsken er ett av de behovene som var. Mange av oss mottok aldri noe tilbud om hjelp til dette.

- For mange av oss var kommunen ganske så usynlig i tiden etter 22. Juli. Foreldre og berørte ble samlet til ett fellesmøte i august/september 2011 av kommunen. Dette møtet ble ledet av kommunelegen. Det ble avtalt nytt oppfølgingsmøte ett halvt år senere. Det ble aldri innkalt til nytt møte, selv om av en foreldre etterspurte det direkte hos kommunelegen.
- Mange av oss opplevde aldri at verken helsesøster, NAV, barnevern eller psykisk helsetjeneste i kommunen henvendte seg til oss i tiden etter angrepet. Alle berørte familier fikk oppnevnt en kontaktperson i kommunen etter angrepet. Men for mange av oss varte denne oppfølgingen kun det første året, og vi klarte ikke å formulere våre behov til kontaktpersonen. Vi opplevde heller ikke at kontaktpersonene informerte oss om midlene kommunen hadde mottatt, og at det kunne være til hjelp for oss.

Ut fra disse punktene som er beskrevet her, og dette er bare noen av de behovene som mange følte på, blir Administrasjonssjefens rapport uforståelig. Vi kjenner oss ikke igjen i tiltakene som beskrives og lurer på hvorfor vi ikke har vært involvert i dette. Vi kjenner på bitterhet og sinne i forhold til Karasjok kommune. Hvorfor kunne ikke kommunens ledelse ta kontakt med oss og fortelle at de hadde mottatt økonomiske midler som kunne være til hjelp for oss? Ingen spurte oss om hva våre behov var i forhold til bruken av midlene. Dette er spørsmål som er ubesvart for oss. Dette var midler som skulle tilpasses våre behov og utfordringer.

I forhold til den konkrete rapporten har vi flere spørsmål både når det gjelder beskrivelse av tiltak og kostnadene på tiltak. Noen av disse spørsmålene er som følger:

1. Økonomisk oppstilling i rapporten er et konstruert regnskap, som er gjort i ettertid. Det er ikke ført eget regnskap for bruk av midlene underveis. Vi stiller derfor spørsmål om hvor korrekt en slik rapport kan bli.
2. På rapportens side 2 står det at det i den første måneden ble initiert til kafe på Samisk videregående skole. Det korrekte er at denne kafeen varte i 3 dager.
3. På rapportens side 2 står det at kontaktpersonene har hatt kontakt med heimen gjennom årene. Det korrekte er at for de fleste av oss varte denne kontakten kun noen måneder.
4. På rapportens side 3 står kontaktpersonene listet opp. Mange av oss har fått vite at kontaktpersonene heller ikke visste at kommunen hadde fått tildelt skjønnsmidler.
5. På rapportens side 3 står det at terrorhandlingen kun har vært informasjonssak i rådmannens ledergruppe, og ikke egen sak. Vi stiller spørsmål om hvorfor ikke en slik alvorlig hendelse, med et slikt omfang for Karasjok kommune, ikke var tema på møte i kommunens administrative ledelse.
6. På rapportens side 3 står det at grunnskolen har levert egen rapport til rådmannen om sin oppfølging av elever. Vi ønsker å vite hva denne rapporten omhandler.

7. På rapportens side 3 står det opplistet tiltak i skolen. Vi ønsker å vite mer om hva dette innebærer? Dette fordi det kun var 3 overlevende ungdommer som var elever i grunnskolen i 2011, og flere av disse mener at de har fått svært begrenset med tilrettelegging og hjelp. I tillegg har ikke søsken av overlevende, som har vært elever i grunnskolen, fått oppfølging i skolen. Videre står det at det har vært gitt tilbud om hjemmeundervisning. Vi lurer på om dette kun har vært et tilbud, eller om man kan vise til faktiske utgifter ved hjemmeundervisning? Flere av berørte ungdommer i grunnskolen har ikke hørt om dette tilbudet.
8. På rapportens side 4 står det at flere tjenesteområder har bistått i oppfølging av ungdommen, blant annet legetjeneste, helsesøster, barnevern, psykisk helse og Nav Kommune. Vårt spørsmål er om ikke dette har vært en del av den ordinære driften av de kommunale tjenestene. Vi minner om at de psykososiale skjønnsmidlene ikke skulle brukes til å drive det ordinære tjenestetilbudet i kommunen, men være et supplement for de berørte. Mange av ungdommene fikk tilbud om legetime i ordinær kontortid, som en del av det ordinære legetilbudet. De fleste av oss har ikke opplevd noe bistand til våre ungdommer gjennom helsesøster, barnevern, psykisk helse og Nav. Vi stiller derfor spørsmål ved de utgiftene som skal være brukt her.
9. Videre på side 4 står det at det har vært gjennomført kartlegging etter 3 og 6 måneder fra legetjenesten. Mange av oss har ikke hørt om denne kartleggingen fra legetjenesten.
10. Rapportens side 4 forteller om ufullstendige referater fra arbeidet som angivelig skal være gjort. Dette er kritikkverdig, og gjør at det er vanskelig å etterprøve arbeidet som er gjort.
11. Vi vil også se rapporten som skal være sendt fylkesmannen 10.04.12 og rapporten i årsmelding for 2011 om kommunens håndtering av de Utøya berørte. Vi reagerer også på at fylkesmann og kommunestyre ikke er ordentlig informert om tiltak som er iverksatt, og hvordan midlene er brukt.
12. På rapportens side 7 er det laget en fremstilling av bruk av penger i 4 år. Vi registrer at kommunen mener å ha brukt kr 2 620 816 kr på oppfølging av ungdommene. Vårt første spørsmål er tallene som er oppgitt i pkt. koordinering av ressursgruppa og kontaktpersoner. Dette skal være brukt til kommunelegens koordinering av ressursgruppa og kontaktpersoner. Vi har heller ikke visst at kommunelegen koordinerte ressursgruppe og kontaktpersoner. Hvordan er det mulig at man kunne brukt kr 377 000 til ressursgruppe og kontaktpersoner over 3 år, når mange av oss ikke har sett noe til kommunelegen, ressursgruppa og kontaktpersonene etter den aller første tiden etter 22. juli?
13. Punktet om ressursgruppas kafe for ungdom i den første perioden er vanskelig å forstå. Det var arrangert kafe 3 kvelder, og det er vanskelig å skjønne at det har kostet kr 266 200 kr? Lønn for ressursgruppa er på kr 330 000 for 2012 og 2013.

Som nevnt tidligere var dette i en periode hvor de fleste av oss ikke hadde noe kontakt med ressursgruppe.

14. Vi stiller også spørsmål om posten: Møte/kontakt med ungdom og pårørende til en pris av kr 60 000 i 2011. Ressurspersonenes lønn skal være dekket av pkt lønn og kostnader for ressursgruppa. Hvilke utgifter er det konkret siktet til her?
15. Punktet om kurs/veiledning av kriseteam som over 3 år har en kostnad på kr 42 800. Vi lurer da på hvilke konkrete kurs/veiledning man har deltatt på over 3 år som kan relateres til oppfølging av Utøyaungdommene. Som tidligere skrevet i rapporten var kriseteamet kun i funksjon frem til 16.08.2011.
16. Neste punkt er: Andre kommunale ressurser(helsesøster/psykisk helse) med et forbruk på kr 220 000 over 3 år. Det ble ikke gitt et konkret tilbud til ungdommene om oppfølging gjennom helsesøster/psykisk helse. Er disse midlene da brukt til ordinær drift av helsesøster og psykisk helsevern tjeneste i kommunen?
17. Neste punkt er: Innkjøp av diverse (mattelefon, kopiering og porto). Vårt spørsmål er om ikke dette er ordinære driftsutgifter i kommunen, som ikke skulle belastes midlene til psykososial oppfølging.
18. Neste punkt er: Kontaktpersoner. Her er utregnet utgifter over 3 år. Hvilke utgifter er det snakk om her? Samme spørsmål har vi til neste punkt om oppfølging av berørte.
19. Punktet om dekning av egenandeler hos lege har kostet kr 77 000 i 2011. Vi vil da minne om at i erstatningen som ungdommene fikk fra Staten var det mulig å få dekt utgifter til legebehandling. En avklaring av dette fra kommunens side ville gjort denne posten overflødig.
20. Videre har vi spørsmål til punktet om 1 års markering i kirka. Hva betyr kommentaren: Forberedelse for eventuell minnemarkering 1 årstiden? Ble det da avholdt minnemarkering med kostnad på kr 2000 i 2012?
21. Neste punkt om utsatt ferie for ressurspersoner har en kostnad på kr 243 800. Vi synes dette er et høyt beløp for avbrutt ferie for 5 ressurspersoner.
22. Punktet om utgifter til NAV på kr 221 714 på over 3 år på enkelttiltak. Er dette utgifter som er ordinære utbetalinger fra NAV, og som skulle vært belastet ordinær kommunal drift? Hvilke tiltak av psykososial oppfølging av de berørte har NAV drevet?
23. Punktet om Planlegging/ tilrettelegging skole har kostet kr 55 000 over 2 år. Siden de berørte har mottatt lite tilrettelagte tilbud fra skolen, stiller vi oss spørrende til at planlegging og forberedelse ved samme skole har vært så dyrt? Er det slik at ordinære planleggingsdager i skolen har blitt belastet skjønnsmidlene våre?

24. Punktet om avsatte ressurser til hjemmeundervisning har kostet kr 38 400. Vårt spørsmål er da om det er blitt gitt hjemmeundervisning, og at vi mener at det er en del av det tilbudet skolen er pålagt å gi sine elever, og ikke skulle belastes skjønnsmidlene.
25. Til punktet om oppfølging gjort av inspektør ved skolen på kr 33 800, spør vi om ikke dette er en dobbeltføring. Inspektør ved skolen var oppnevnt som kontaktperson for de berørte ungdommene, og skulle få sin lønn av ovenstående punkt om lønn til ressursgruppa.
26. Punktet om ekstra ressurs ved økonomikontoret på kr 10 000 får oss til å undres. Vi vil vite nærmere om hvilke reelle, ekstra utgifter man hadde på økonomikontoret i 2011 som det er rimelig å belaste skjønnsmidlene til psykososial oppfølging med.
27. Punktet om merkostnader vikarer som har kostet kr 95 000 over 2 år bør forklares. Hvilket sykefravær i kommunen, som ikke dekkes av NAV, er det rett å dekke over skjønnsmidler til psykososial oppfølging?
28. I 2013 har kommunen brukt kr 218 000 på planlagt beredskap for støttesamtaler, helsesøster, psykisk helse og barnevern. Som tidligere nevnt har de fleste av oss ikke hørt om en slik beredskap, og undres hvordan dette har vært organisert gjennom disse etatene.
29. Kommunen har også brukt kr 37 000 på veiledning fra SANKS til ansatte ved skolen. Vårt spørsmål er om bistand fra SANKS til skolen påfører kommunen utgifter? SANKS ordinære tjenestetilbud inkluderer samarbeid med skolen, uten at kommunen blir fakturert for dette.
30. Generell tilrettelegging på kr 39 000 over 2 år har blitt brukt til å forberede foreldre og ansatte i skolen på rettssaken. Dette er ikke troverdig da de fleste av de berørte som hadde ungdommer/søsken i grunnskolen, ikke mottok noe bistand fra skolen i forbindelse med rettssaken. Det er også underlig at man allerede i 2011 måtte bruke kr 19 500 på å forberede ansatte og foreldre i skolen på rettssaken. Det på et tidspunkt hvor dato og ramme for rettssaken ikke var kjent.
31. Punktet om bruk av kr 20 000 til forberedelse av foreldre og ansatte i barnehagen på rettssaken, er ikke troverdig. Ingen av de berørte familiene i Karasjok hadde barn i barnehagen på det tidspunktet.
32. 3 punkter i rapporten omhandler beredskap, oppfølging og permisjon med lønn for pårørende i forbindelse med rettssaken. Dette har kostet kr 155 800. Til det er å bemerke at mange av oss ikke har visst om noen kommunal beredskap i forbindelse med rettssaken. Mange av oss har heller ikke hatt noen bistand fra kommunen under rettssaken.

Etter vår gjennomgang av rapporten står vi igjen med mange ubesvarte spørsmål. Vi er kritisk til at kommunens administrasjon ikke har tatt kontakt med oss berørte i forbindelse med utarbeidelse av rapporten. Vår tillit til kommunen i denne saken er sterkt svekket, og vi mener at denne saken krever en ekstern granskning for at alle fakta skal komme frem. Skjønnsmidlene for psykososial oppfølging skulle brukes på de berørte av 22.juli, og det kan vi i liten grad se har skjedd. Vi krever derfor en ekstern granskning av bruken av disse midlene. I denne granskningen må de berørte familienes opplevelse av det kommunale hjelpetilbudet inngå.

Etter vår mening er sakens omfang og karakter så alvorlig at vi vil klage den inn for Fylkesmannen for videre oppfølging.

Karasjok 26. november 2014

På vegne av de berørte i Karasjok etter 22. juli massakren.

Ingeborg Larssen   Monika Anti   Ann-Britt Birkeli   Ragnhild Vassvik   Hege Høgden

Siw Høgden   Håvard Svendsen   Rakel Birkeli   Ina Tretnes   Helena Høgden Lindstrøm

Marit Sara   Stine Marie Høgden   Anna Sofie Kalstad   Jan- Egil Høgden   Tuva Svendsen

Kontaktperson: Ingeborg Larssen, e-post: ingeborg.larssen@gmail.com

DEN NASJONALE STØTTEGRUPPEN ETTER 22. JULI HENDELSENE

27/11-14: Store variasjoner i kommunenes oppfølging av berørte

NRK Brennpunkt rettet 11. november søkelyset mot hvordan kommunene har brukt pengene de fikk til psykososial oppfølging av innbyggere som ble rammet av 22. juli.

Kommunene ble tildelt ekstra midler til dette i 2011 og i 2012, og de kunne søke om enda mer i 2013. Samtidig som hele 36 millioner kroner ble stående urørt i 2013, har de fleste kommuner unnlatt å være oppsøkende overfor de rammede, og oppfølgingen har vært mangelfull mange steder.

Brennpunkt avdekket at kommuneledelsen i en del tilfeller ikke visste at man hadde fått penger, eller hvor de var blitt av. Pengene kan ha gått til administrasjon og opplæring eller helt vanlig drift av kommunen, og noen steder er de satt i fond fordi kommunen ikke vet hva de skal gjøre med dem.

I andre kommuner har man søkt om store midler og rapportert om bruken på en måte som de berørte ikke kjenner seg ikke igjen i. I Karasjok har flere overlevende og deres familier derfor skrevet et åpent brev til kommunepolitikerne, som bør leses, og som du finner her.

Støttegruppen tar sterk avstand fra ordbruken til kommunens ordfører, som i dag sier hun er imot granskning og at «jakt på syndebukker er i terroristens ånd, nemlig å spre hat i samfunnet». Dette er en helt uakseptabel sammenligning, og vi vil følge opp saken. Les innlegget i avisen Sagat her. Du finner innlegget nederst på siden.

Hvis du gikk glipp av Brennpunkt-dokumentaren, kan du se den her.

Her finner du NRKs oversikt over pengene kommunene har fått, og hvilke kommuner som søkte i 2013.

Vi oppfordrer alle berørte som har savnet nødvendig oppfølging, til å ta kontakt med sitt fylkeslag eller med nasjonal støttegruppe via e-post til stottegruppen@22juli.info. Mange har selv dekket egenandeler og andre utgifter til nødvendig helsehjelp etter 22. juli, noe man kan søke kommunen om å få dekket dersom man ikke har rett til voldsoffererstatning.

Støttegruppen er kjent med at mange overlevende og deres familier innledningsvis ikke ønsket hjelp eller ikke visste hva de kunne eller ville be om. Dette bildet kan ha forandret seg over tid, og vi ber alle landets kommuner om fortsatt å være oppsøkende overfor de berørte og ta vare på alle som ønsker hjelp nå.

Tilbake

